

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) ECONOMICS
EXAMINATION: JUNE - 2022
SECOND SEMESTER

Subject: Economics of Growth and Development - II (ECBCS 17-212-212)

Date: 07/06/2022	Total marks: 60	Time: 02.00 pm to 04.30 pm
-------------------------	------------------------	-----------------------------------

---

Instructions: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Choose the correct answer from the given options. (05)

1. Vicious circle of poverty in developing countries results due to the . . . .

a) lack of capital accumulation	b) lack of capital investment
c) lack of education	d) all of the above
2. The income inequalities can be found in . . . .

a) India	b) Pakistan
c) Nepal	d) all of the above
3. Cyclical unemployment can result due to . . . .

a) prosperity	b) depression
c) both (a) and (b)	d) none of the above
4. The first industrial policy declared after the Independence was . . . .

a) industrial policy of 1947	b) industrial policy of 1948
c) industrial policy of 1956	d) none of the above
5. Public borrowing in developing countries is essential for the . . . .

a) economic development	b) population growth
c) both (a) and (b)	d) none of the above

Q. 2. Answer any three of the following questions in 100 words. (15)

- 1) New agricultural technology in India
- 2) Objectives of fiscal policy in developing countries
- 3) Import-substituting growth
- 4) Features of Intermediate technology
- 5) Interrelations between inflation and growth

Q. 3. Answer any one of the following question in 250 words. (10)

- 1) Describe the causes of income inequality in developing countries.
- 2) Discuss the causes of unemployment in developing countries.

Q. 4. Answer any two of the following question in 500 words. (30)

- 1) Discuss critically the role of industry in economic development
- 2) What is labour intensive technology? Describe the features and benefits of it.
- 3) Describe the role of international trade in economic development

मराठी रुपांतर

वृद्धी आणि विकासाचे अर्थशास्त्र भाग - २ (ECBCS 17-212)

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र. १. खाली दिलेल्या चार पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (०५)

१. विकसनशील देशांमधील दारिद्र्याच्या दुष्टचक्राची निर्मिती पुढील कारणामुळे होते.
  - अ) भांडवल संचयाचा अभाव
  - ब) भांडवल गुंतवणूकीचा अभाव
  - क) शिक्षणाचा अभाव
  - ड) वरीलपैकी सर्व
२. उत्पन्न असमानता . . . . या देशामध्ये दिसून येते.
  - अ) भारत
  - ब) पाकिस्तान
  - क) नेपाल
  - ड) वरीलपैकी सर्व
३. चक्रीय बेकारी ही . . . . मुळे निर्माण होणे शक्य आहे.
  - अ) तेजी
  - ब) मंदी
  - क) दोन्ही (अ) आणि (ब)
  - ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
४. . . . हे स्वातंत्र्यानंतर भारतातील पहिले औद्योगिक धोरण होय.
  - अ) औद्योगिक धोरण-१९४७
  - ब) औद्योगिक धोरण-१९४८
  - क) औद्योगिक धोरण-१९५६
  - ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
५. विकसनशील देशांमध्ये सार्वजनिक कर्ज . . . . करिता अत्यावश्यक आहे.
  - अ) आर्थिक विकास
  - ब) लोकसंख्या वाढ
  - क) दोन्ही (अ) आणि (ब)
  - ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

प्र. २. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे १०० शब्दात लिहा. (१५)

- १) भारतातील नवीन कृषी तंत्रज्ञान
- २) विकशील देशामध्ये राजकोषीय धोरणांची उद्दिष्ट्ये
- ३) आयात - पर्याय वृद्धी
- ४) मध्यावस्थेच्या तंत्रज्ञानाचे वैशिष्ट्ये
- ५) भाववाढ आणि वृद्धी यांच्यातील सहसंबंध

प्र. ३. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५० शब्दात लिहा. (१०)

- १) विकसनशील देशांमधील उत्पन्न विषमतेची कारणे स्पष्ट करा.
- २) विकसनशील देशांमधील बेरोजगारीची कारणे स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (३०)

- १) आर्थिक विकासात उद्योगांची भूमिका टिकात्मकदृष्ट्या स्पष्ट करा.
- २) श्रमप्रधान तंत्रज्ञान म्हणजे काय? त्याचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
- ३) आर्थिक विकासात आंतरराष्ट्रीय व्यापाराची भूमिका विशद करा.